

Növénytan gyakorlat BSc

II. Növényrendszertan

Saxifragales, Rosales,
Fabales

Bablevelű varjúháj - *Sedum telephium* subsp. *maximum*

Fehér varjúháj - *Sedum album*

Borsos varjúháj - *Sedum acre*

- Évelő, kúszó hajtású növény, tömötten álló, sűrűn leveles meddő hajtásokkal (lásd at 1. képet!) és 3-10 cm magas, gyéren leveles virágzó hajtásokkal (2. kép). Vaskos, húsos, tompa csúcsú, 3-6 mm hosszú levelei öt, alig csavarodó sorban állnak és csípős ízűek, nevét ez utóbbi tulajdonságáról nyerte. A levelek majdnem ülők vagy max. 4 mm-es nyelűek. Csészelevelei tojásdadok, kb. 3 mm-esek, tompák. Szirmai lándzsásak, kihegyezett 6-9 mm-esek, sárga porzóinak száma 10, legfeljebb olyan hosszúak mint a szirmok.
- Hazánkban gyakori növény.

Borsos varjúháj - *Sedum acre*

Sárga kövirózsa - *Jovibarba globifera* subsp. *hirta*

Fürtös kötőrőfű - *Saxifraga paniculata*

- Mohapárnák között kúszó hajtásai lapos vagy félgömbalakú tölevélrózsákat képeznek. Levelei kékeszöldek, visszastojásdadok, épek, 1-6 cm hosszúak és 4-6 mm szélesek, fűrészfogas szélükön mézspikkelyekkel (lásd 2. kép!). Virágzó hajtásai (10-) 15-30 (-40) cm magasak, mirigyszőrösek, elszórtan levelesek. Virágzata bugásan-fürtös, oldalágai 1-3 virágúak. A virágok öttagúak, első sorban legyek porozzák meg őket. Szirmai fehérek (sokszor vörösen pontozottak), lekerekítettek, három főerűek, 4-9 mm hosszúak. A porzók száma 10, a bibék előtt érnek be (proterandria). A csészelevelek többnyire kopaszak, 2-4 mm hosszúak.

Fürtös kötőrőfű - *Saxifraga paniculata*

Aranyveselke - *Chrysosplenium alternifolium*

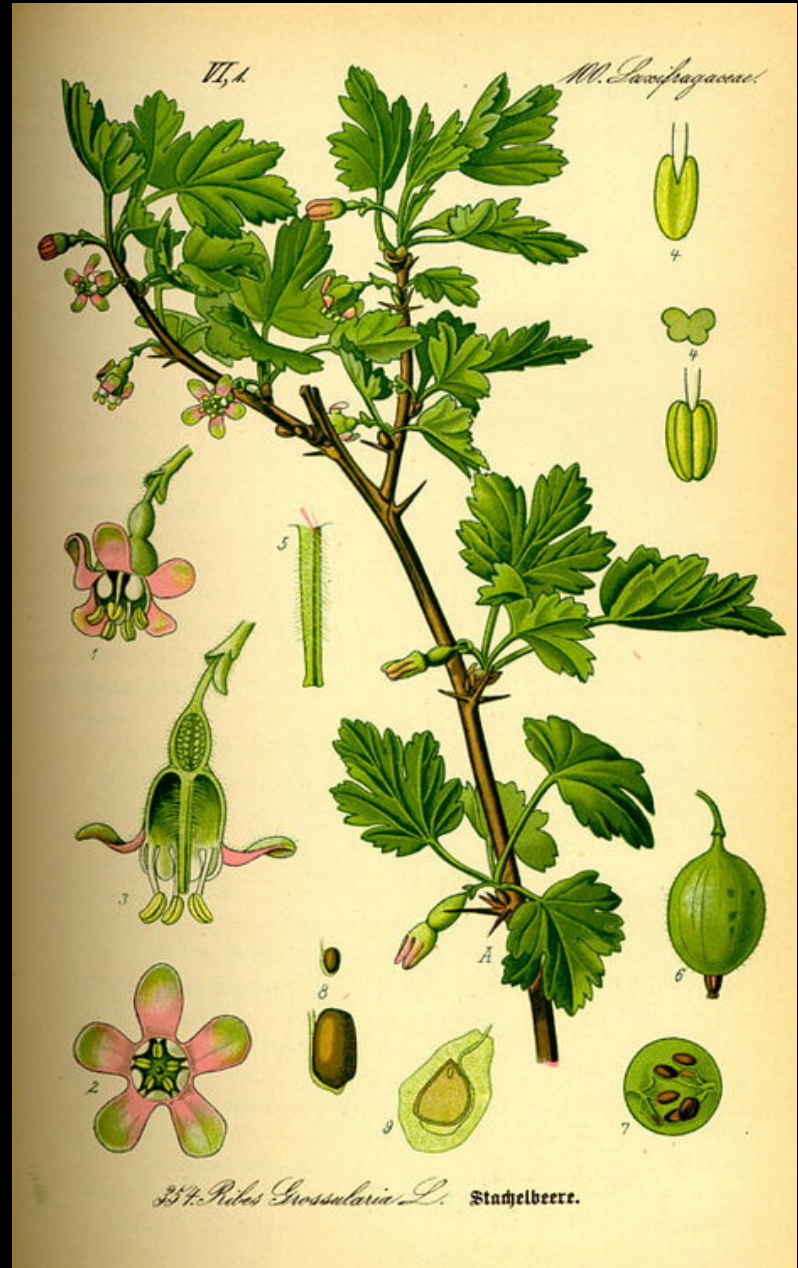

- 5-10 (-15) cm magas évelő növény, több, 2-5 cm átmérűjű tőálló levéllel és háromszögletű szárral. Hajtása lédús, törékeny. 1-3 vesealakú, csipkés szélű szárlevele szórt állású. Négy-öt a virágokkal egy magasságban álló sárgás színű, dekoratív fellevele csalogatja a rovarokat. 4 csészelevele sárgás, 2-3 mm széles és 1,5-2 mm hosszú. A porzók száma 8. Ligetredőkben, patakok mellett, források környékén, nyirkos talajon forduló elő. Eurázsia mérsékelt övi és boreális területein elterjedt.

Aranyveselke - *Chrysosplenium alternifolium*

Egres - *Ribes uva-crispa*

Vadkörte - *Pyrus pyraster*

Alaktani jellemzők:
Legfeljebb 10-18 méteres magasságot elérő fa vagy erdőkben tövises, cserjetermetű növény. Levelei elliptikusak, tojásdadok vagy kerekdedek, 2,5-7 cm hosszúak és 2-5 cm szélesek, nyelük 2-7 cm-es. Virágai fehérek 2-3,5 cm átmérőjűek. Fanyar termése kerekded, 13-35 mm hosszú.

Rendszertani besorolás:
Rózsafélék (Rosaceae).

Virágzási idő: IV – V.

Elterjedés: Európai elterjedésű faj.

Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Vadkörte - *Pyrus pyraeaster*

Vadalma - Malus sylvestris

Barkóca berkenye - *Sorbus torminalis*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 6-10 méter magasra növő, széles lombkoronájú fa vagy zárt erdő alatt cserje termetű faj. Levélalakja igen változó, fényes felszínű, osztott, az alsó levéltagok bajuszszerűen szétállnak, a további levéltagok a csúcs felé kisebbednek. Virágai fehérek, a portokok sárgák. Virágzata bogernyő. Termése barnás, paraszemölcsökkel pontozott, kissé körte alakú, őszre megpuhuló almatermés.
- Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).
- Virágzási idő: V.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Lisztes berkenye - Sorbus aria

Tafel 9.

Mehlbeere, *Pirus aria*.

Egybibés galagonya - *Crataegus monogyna*

- Alaktani jellemzők: Általában néhány méteres magasságot elérő igen sűrűn ágas, tövises cserje, esetleg szabad állásban kistermetű fa. Fialtal hajtásai fényes vörös barnák, erősen tövisesek. Leveli 3-5 mélyen bemetszett karéjra osztottak, változatos alakúak. A levéllemez fényes zöld, fonáka kékes árnyalatú, az érzugokban szőrös. Fehér virágai felálló, dús virágzatot alkotnak. Virágonként egyetlen bibeszálát számos piros porzó szegélyezi. Termése gömbös vagy elliptikus, piros színű 5-7 mm-es almatermés, csúcsán a csészelevelek elszáradt maradványaival. Belsejében egyetlen barna kőmag található.
- Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Gyógyhatás: Hivatalos gyógynövény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Egybibés galagonya - Crataegus monogyna

Cseregalagonya - Crataegus oxyacantha

Málna - *Rubus idaeus*

- Alaktani jellemzők: 1-2 méteres magasságot elérő, talajbeli tarackokat fejlesztő cserje. Az első éves hajtások általában egyenesek, elágazók. A télen elfásodott hajtások csúcsán erednek a következő évben virágzó vesszők. A meddő hajtások szárnyasan összetettek, 5-7, fűrészes szélű levélkéből állnak. A virágzó hajtások levelei hármasan összetettek. A levelek fonáka fehéresen molyhos, felszíne kopasz, ráncos. A levélereket és a nyelet apró tüskék borítják. Virágai fehérek, bókoló virágzatban fejlődnek. Piros, lédús, illatos és ízletes termése éretten a vacokról lehúzható.
- Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).
- Virágzási idő: V – IX.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Eurázsiai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Málna - Rubus idaeus

Hamvas szeder - *Rubus caesius*

Alaktani jellemzők: Kúszó gyöktörzsű és rendszerint a talajon elheverő, attól legfeljebb 60-100 cm-re felemelkedő hajtásokat hozó cserje. Indái csúcsukon legyökereznek, hengeresek, deresek, egyenes tüskéket és mirigyszőröket viselnek. Levelei hármasan összetettek, vékonyak, szélük durván, egyenlőtlenül fogazott. Kb. 3 cm-es virágai fehér színűek. Az éretten hamvaskék termés néhány résztermésből áll, nedvdús, savanykás.

Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).

Virágzási idő: V – X.

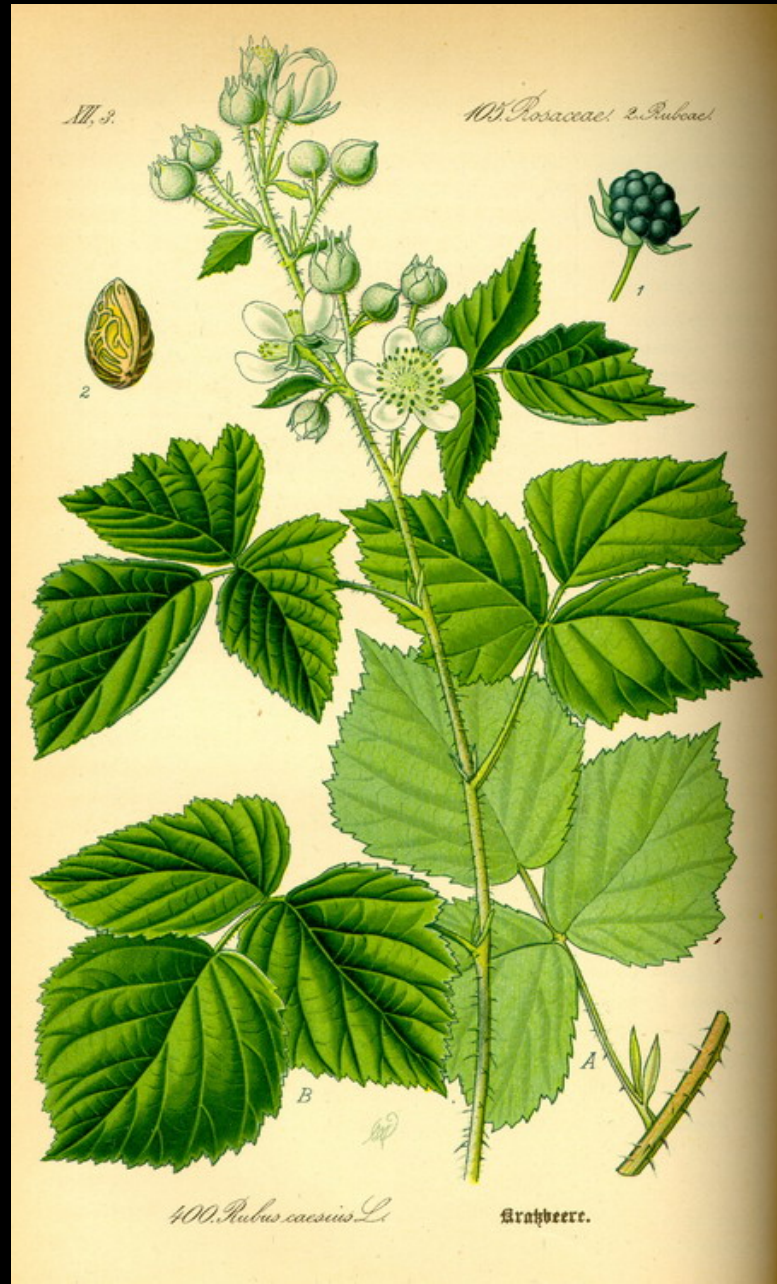
Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.

Elterjedés: Eurázsiai elterjedésű faj.

Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 28 faja (köztük számos kisfaj) él.

Hamvas szeder - *Rubus caesius*

Vadrózsa - *Rosa canina*

- Alaktani jellemzők: 2-3 méteres magasságot elérő lombhullató cserje. Kopasz vagy gyengén szőrös, mirigytelen vagy ritkán gyéren mirigyos, de megdörzsölve sem illatos levelű, görbe tüskéjű faj. Hajtásai ívesen hajlanak, elágaznak, sűrűn horgas tüskések. Páratlanul szárnyaltan összetett levelei változatosak, csupaszok, fonákuk világosabb árnyalatú. A levélkék széle fogazott. Virágai halvány rózsaszínűek, a csészelevelek az elvirágzás után visszahajlók és korán lehullanak. Ovális csipkebogyója élénk skarlátvörös.
- Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).
- Virágzási idő: V – VI.
- Gyógyhatás: Hivatalos gyógynövény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további számos faja él.

Vadrózsa - *Rosa canina*

Parlagi rózsa - Rosa gallica

Kései meggy - *Padus serotina*

Kökény - *Prunus spinosa*

- Alaktani jellemzők: 1-4 méteres magasságot elérő, dús elágazású, tövises, lombhullató cserje. Egyszerű levelei ép szélűek, szórt állásban fejlődnek, 2-5 cm hosszúságúak és 1-2 cm szélesek, kissé szőrösek, tompazöldek, színük enyhén ráncos. A 10-15 mm-es virágok fehérek, lombfakadás előtt nyílnak. Csonthéjas termése 1-1,5 cm átmérőjű, kerekded, hamvaskék, fanyar ízű, zöld húsú.
- Rendszertani besorolás: Rózsafélék (Rosaceae).
- Virágzási idő: III – IV (–VI).
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Kökény - Prunus spinosa

Sajmeggy - Cerasus mahaleb

Sajmeggy - Cerasus mahaleb

Madárcseresznye - Cerasus avium

Erdei szamóca - *Fragaria vesca*

- 5-30 cm magas, hosszú, a csomókon legyökerező indás növény. Levelei törzszában fejlődnek, hármasan összetettek. A levélkéék durván csipkés-fűrészszélűek. A tőkocsányok párhákat viselnek, rásimuló szőrűek, nem vagy alig hosszabbak a tőleveleknél. Az ötszirmú, fehér virágok 1-1,5 cm átmérőjűek. A csészelevelek az álterméstől elállnak, a termés a vacokról könnyen leválik. Hazánkban gyakori, fénykedvelő erdei növény, legtömegesebben vágásterületeken láthatjuk.

Erdei szamóca - *Fragaria vesca*

Csattogó szamóca - *Fragaria viridis*

- Az erdei szamócához hasonló, annál kisebb termetű, 5-20 cm magas, röviden indás növény. Levelei hármasan összetettek, a levélkék széle finoman fogas. A tőkocsány elálló szőrű. Az ötszirmú, fehér virágok 1-1,5 cm átmérőjűek. Az áltermés kerekded, fehéres piros, a vacokról nehezen – csattanva – válik le, a csészelevelek az érett termésre símulnak.

Fehér pimpó - *Potentilla alba*

- Évelő növény, tenyeresen összetett, 10-20 cm hosszú nyelű levelekkel. Az 5 levélke lándzsás, a csúcsán fogazott, a fonákukon, a szélükön és a nyélen fehéresen molyhosak, a színük sötétzöld. Virágzó hajtásai 5-15 cm hosszúak, kevés virágúak. A szárlevelek rövid nyelűek vagy ülők, 5-, 3- vagy 1 levélkéjűek. A virágok hosszú kocsányúak, fehérek, 15-25 mm átmérőjűek. A külső csészék kihegyezettek, valamivel rövidebbek mint a szintén hegyes, 7-10 mm hosszú csészék. A szirmok szívesek, 10-12 mm hosszúak.
- Félárnyékos termőhelyeken, nálunk elsősorban cseres-tölgyesekben (határainkon kívül fenyvesekben is) előfordul, de irtásterületeiken is megmarad.

Libapimpó - *Potentilla anserina*

- Rövid és vaskos, elágazó gyöktörzsű évelő növény, tőlevélrózsában álló levelekkel, melyek mintegy 20 cm hosszúak és páratlanul félbeszárnyaltak, 11-41 levélkéjűek, levélke-párjaik átellenes vagy váltakozó állásúak. A levélké 2-5 cm hosszúak, színükön sötétzöldek és rendszerint ritkásan szőrösek, fonákukon sűrűn, ezüstösen rásímuló szőrűek. A 2-3 cm átmérőjű virágok az akár 80 cm hosszúságot is elérő indák legyökerező csomóin, magányosan (ritkán kettesével), hosszú kocsányon fejlődnek. A külső csészék gyakran többfogúak, legalább olyan hosszúak mint a lándzsás, kihegyezett csészék. A szirmok széles-elliptikusak, sárgák, 1,5-2-szer hosszabbak mint a csészelevelek. Az érett terméskék kopaszak.
- Az üde vagy váltakozó vízellátású, tápanyagokban gazdag talajú termőhelyek taposástűrő, gyakori pionír növénye. Termőhelyein (ártereken, legelőkön, vízpartok közelében, utak mentén) mindig jelenlévő szabad talajfelszíneket kúszó és legyökerező indáival gyorsan el tudja foglalni.

Homoki pimpó - *Potentilla arenaria*

- Néhány centiméter magas, de általában kiterjedt, „szőnyegszerű” sarjtelepeket alkotó évelő faj. Szára és levelei fedő- és csillagszőrösek, ezért szürkés színűek. Levelei tenyeresen összetettek, 3-7 tagúak, nagy pálhájúak. A levélkéek tagolatlanok, 1-3 cm hosszúak, szélük ritkásan fogazott. A virágzat 3-10 virágú, a szirmok széles visszás-szívesek, csúcsuk enyhén kicsípett.
- Nevétől eltérően nemcsak homokon fordul elő, hanem sokféle száraz, nyílt gyeppen megtalálható; legelőkön, sziklagyepekben és sztyepréteken egyaránt. Országsszerte gyakori.

Ezüstös pimpó - *Potentilla argentea*

- Évelő, néha elfekvő, de inkább felálló hajtású növény, virágzó hajtásai 10-30 (-50) cm-esek, fehéresen molyhos szőrűek, erősen elágazóak, sokvirágúak. A számos szárlevél közül az alsók öttagúak, hosszú nyelűek, a felsők ülők, gyakran háromtagúak. A levélkéik 1-3 cm hosszúak, mélyen fogazottak, a fonákuk fehéren filces, szélük gyakran begöngyölődő, színük gyengén szőrös vagy kopasz, zöld. Az öttagú, 10-15 mm átmérőjű virágok 1-3 cm-es kocsányon fejlődnek. A csészelevelek keskeny lándzsásak, 4-6 mm-esek, kihegyezettek, kissé hosszabbak a külső csészéknél. Hazánkban legelőkön, szikeseken, homokpusztákon gyakori.

Erdei gyömbérgyökér - *Geum urbanum*

- Évelő növény, virágzó hajtásai 30-60 cm magasak. Gyöktörzse szegfűszegre emlékeztető illatú, régebben ételek ízesítésére is használták. Tőálló levelei páratlanul szárnyaltak, 1-5 pár, egyenlőtlen nagyságú levélképárral, a csúcsi helyzetű levélke a legnagyobb. Szárlevelei szélesek, 3-5 tagúak, tövükön két, lomblevélszerű 1-3 cm-es párhával. A levelek széle fűrészkes. A virágzatban 2-5 hosszú kocsányú, 1-1,5 cm átmérőjű virág található. A sárga szirmok 4-7 mm hosszúak, akkorák mint a csészelevelek. Horgas szőrű aszmagtermései kb. hetvenedmagukkal gömbölyded termés csoportot alkotnak (2. kép). Az aszmagok csúcsán a bibeszáלבól kialakult általában bíborszínű horog található, melyekkel a termések érett állapotban állatok bundájába, ember ruházatába akadnak és így terjednek. Tölgyelegyes erdőkben országszerte gyakori.

Erdei gyömbérgyökér - *Geum urbanum*

Koloncos legyezőfű - *Filipendula vulgaris*

- 30-60 cm magas, koloncosan megvastagodó gyökerű évelő faj. Tőlevelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 8-25 levélszárny-párral, szélük szeldelt-fűrészes. Hattagú virágai gazdagon elágazó ecsetvirágzatban fejlődnek. 5-9 mm hosszú szirmai fehérek, fonákukon vörösesek vagy rózsaszínűek (ez különösen bimbós állapotban látszik jól). A 10-20 porzó a virágból kiáll. Termései szőrösek. Mészkedvelő faj. Hazánkban nem ritka.

Réti legyezőfű - *Filipendula ulmaria*

- A patakpartokat és lápok, mocsarak szegélyét kísérő nagytermetű, terjedelmes levélzetű fajokból álló úgynevezett magaskórós növényzet egyik legjellemzőbb növénye. Akár embermagasságot is elérhet, de rendszerint 50-150 cm magas évelő növény. Levelei páratlanul szárnyaltan összetettek. Az alsó levelek 30-60 cm hosszúak, legfeljebb 5 pár levélszárnnyal, melyek szélesebbek 2 cm-nél. A csúcsi levélke nagy, háromkaréjú. Erősen illatos virágai sárgásfehérek, a 2-5 mm-es szirmok száma 5-6. Termései megcsavarodottak, kopaszok. Hazánkban viszonylag gyakori, de az Alföldön ritkább.

Közönséges párlófű - *Agrimonia eupatoria*

- 30-100 cm magas, felálló, érdes szárú évelő növény. Levelei pálhásak, fébeszárnyaltak, fonákuk szürkésen molyhos, az alsók törózsában fejlődnek, a felsők a száron váltakozó állásúak. A levélkéek széle fűrészes. A száron két, eltérő hosszúságú, mirigytelen szőr található. Virágzata hosszú fűrt. Virágai rövid kocsányúak, sugarasan szimmetrikusak, öttagúak, a szirmok 4-6 mm-esek, ép csúcsúak. A porzók száma 10-20. Az érett vacokkehely majdnem tövéig barázdált.
- Száraz és zavart gyepekben, erdőszéleken szinte az egész országban megtalálható, régóta használt gyógynövény. Főzete fertőtlenítő, gyulladáscsökkentő hatású.

Közönséges párlófű - *Agrimonia eupatoria*

Őszi vérfű - *Sanguisorba officinalis*

- Évelő, természetes növény. Tőlevélrózsában fejlődő levelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 7-15 levélkével. A levélkéek 2-5 cm hosszúak, szíves vállúak, elliptikusak, a szélük csipkés-fűrészkes, a fonákuk szürkészöld. Virágzó hajtásai 30-150 cm magasak. Fejecskeszerű virágzatai 1-3 cm hosszúak, barnásvörösek. Eurázsiai faj, hazánkban főként kiszáradó kékperjés lápréteken és sédbúzás mocsárréteken fordul elő, a Dunántúlon és a Duna-Tisza között nem ritka.

Őszi vérfű - *Sanguisorba officinalis*

Csabaíre vérfű - *Sanguisorba minor*

- 20-50 (-80) cm magas évelő növény. Tőrőzsában álló levelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 7-25 levélkével. A levélkéek 0,5-2 cm hosszúak. Zöldes virágzatai gömbösek, 1-3 cm-esek. A 3. képen az alacsonyabb virágzat csúcsi részén figyelhetők meg a nyíló termős virágok, fehér bibeszálakkal. A magasabb virágzat termős virágai már elnyíltak, a virágzat alján láthatók a porzós virágok a bíboros porzószalú és sárga portokú porzókkal.
- Hazánkban szikla- és más száraz gyepekben elég gyakori növény. A monda szerint Csaba királyfi e növényben talált gyógyírt vérző sebére – növényünk innen nyerte magyar nevét.

Csabaíre vérfű - *Sanguisorba minor*

Fürtös zanót - *Cytisus [Lembotropis] nigricans*

- 30-150 cm magas, dúsan elágazó, fásodó tövű évelő növény. A levélkéek 10-25 mm hosszúak és - 10 mm szélesek, széles ojasdadok vagy elliptikusak. A az azévi hajtásokon fejlődő, hosszú fürtvirágzataiban a sárga, kb. 1 cm-es virágok többé-kevésbé egyoldalra állnak. Hüvelytermése 2-3 cm hosszú, többmagvú, sűrűn szőrös. Tudományos elnevezése szárítva megfeketedő hajtásaira utal.
- A zanótok (*Cytisus*) levelei általában hármasan összetettek. A nálunk kilenc fajjal képviselt nemzetséget egyes rendszerezők több genus-ra különítik el. A fürtös zanótot például a *Lembotropis* nemzetségbe sorolják. Mészkerülő tölgyesekben elég gyakori.

Tövises iglice - *Ononis spinosa*

- Évelő, 20-60 cm magas, fásodó tövű, felálló vagy felemelkedő, elágazó hajtású, szúrós növény. Levelei hármask, a levélkék 5-15 mm hosszúkásak, elliptikusak vagy hosszúkásak, könnyen lehullók. Virágai 1-2 cm-esek, rózsaszínűek (vagy ritkán fehéresek), általában magányosan állnak a murvalevél hónaljában. Hüvelytermései puhazőrűek, 1-3 magvúak. Üdébb réteken az egész országban gyakori, legelőkön könnyen elszaporodik.

Mezei iglice - *Ononis arvensis*

Sárkerep lucerna - *Medicago falcata*

Takarmánylucerna - *Medicago sativa*

- 20-70 cm magas felálló szárú évelő növény. Virágai kb. 1 cm-esek, kékesek vagy ibolyásak. A hüvely tüskétlen, 2-4 csavarulatú. Az egyik legfontosabb takarmánynövényünk, mely gyakran el is vadul.

Orvosi somkóró - *Melilotus officinalis*

- Egy- vagy kétéves növény, dúsan elágazó szára felálló, 1-2 méter magas. Sárga, 5-7 mm-es virágai hosszúkás, 4-10 cm-es, általában ívesen hajló, levélhóonalji fürtökben fejlődnek. Csészéje kopasz esetleg ritkásan szőrös.

Gyomtársulásokban, útszéleken, legelőkön, vasúti töltéseken, szántókon egyaránt előforduló, országszerte gyakori gyógynövényünk. Eurázsiai elterjedésű faj, Nyugat-Európától Kínáig él. A somkóróknak Európában, Ázsiában és Észak-Afrikában mintegy 20 faja ismert, hazánkban négy fajuk található meg, erősen kumarin-illatúak (ez a vegyület adja a széna illatát is). Leveleik hármasan összetettek, a középső levélke nyele hosszabb az oldalsókénál.

Bérci here - *Trifolium alpestre*

Fehér here - *Trifolium repens*

- Kopasz vagy ritkásan szőrös évelő faj. Szára elágazó, akár 50 cm távolságra is elkúszó, legyökerező. Hajtásai 8-20 (-30) cm magasak. Leveli hármások, a levélkék visszás tojásdadok vagy szívesek, legfeljebb 2,5 cm hosszúak és 2 cm szélesek, szélük finoman fűrészkes és gyakran világos „V-alakú” rajzolatot viselnek. Eleinte lapos később gömbös, felálló fejecskévirágzatainak nyele igen hosszú. Virágai nyíláskor illatosak, fehérek (vagy kissé rózsásak), később megbarnulnak, lehajolnak. Hüvelytermés 3-4 magvú. Hazánkban réteken és legelőkön, ártereken, útszéleken, romtalajokon, parkok és sportpályák gyepjeiben egyaránt gyakori.

Fehér here - *Trifolium repens*

Réti here - *Trifolium pratense*

- Évelő, változékony megjelenésű növény. Hajtása felálló vagy felemelkedő, 15-60 cm magas, szőrös vagy kopasz növény. Levélkéi kerekded-elliptikusak, 1-4 cm hosszúak és 5-2,5 cm szélesek. Kopasz, tojásdad párháinak szabad cimpái sokkal rövidebbek mint az összenőtt rész. Gömbös vagy tojásdad virágzatai magányosak vagy párosával fejlődnek, 2-3 cm átmérőjűek. A virágok vörösek, rózsaszínűek vagy kivételesen fehérsek, 12-18 mm hosszúak. Csészéje 6-8 mm hosszú, csöve kívül sűrűn szőrös, fogai elállóan pillásak. Hüvelytermései egyszeműek.
- Széles körben és számos nemesített fajtában termesztett ismert takarmánynövény, melyet már a római Plinius is említett.

Réti here - *Trifolium pratense*

Erdei here - *Trifolium medium*

- Évelő növény, hajtása felálló, kacskaringós, 20-45 cm magas, kopasz vagy felső részén rányomottan szőrös. Levélkéi 15-55 mm hosszúak és 6-20 mm szélesek, hosszúkás elliptikusak, gyakran világosabb mintázattal, fonákuk szőrös. Pálhái szőrösek, lándzsásak, kihegyezett csúcsban végződnek. Virágzata gömbös vagy tojásdad, rövid nyelű, 2-4 cm átmérőjű, rendszerint magányos. A virágok 15-18 mm-esek, bíborosak. Csészéje 10-12 mm hosszú, csöve általában kopasz, 10-14 erű. (A subsp. *sarosiense* nevű alfajánál a csésze csöve 13-20-erű.)
- Üdőbb tölgyesek növénye, a Középhegységben és a Dunántúlon viszonylag gyakori, az Alföldön ritkább.

Nyúlszapuka - *Anthyllis vulneraria*

Bársonykerep - *Lotus siliquosus*

- Évelő, 10-40 cm-es heverő szárakkal. Levelei kékeszöld színűek, pozsgás-húsos tapintatúak, hármusak, két ülő pálhalevéllal. A levélkéek legfeljebb 3 cm hosszúak és 1,5 cm szélesek. Virágai 2-3 cm-esek, világossárgák, magányosak (vagy ritkán párosával) hosszú, levélhóonalji kocsányokon fejlődnek. A csésze 1,5 cm hosszú, kopasz, cimpái fele olyan hosszúak, mint a csésze csöve. 3-7 cm hosszú és 3-5 mm széles hüvelytermései négyélűek, teljes hosszukban kb. 1 mm szélességű szárnyakat viselnek. Láp-, mocsár és szikesedő réteken országszerte előfordul.

Szarvaskerep - *Lotus corniculatus*

- Évelő, 10-30 (-50) cm magas növény. Hajtása elheverő vagy felemelkedő, szőrös vagy kopasz. Levelei hármások, de a két nagy pálhalevél miatt ötösen összetettnek látszanak. A levélkék fordított széles tojásdadok vagy lándzsásak, 3-20 mm hosszúak, 2-10 mm szélesek. 3-6 (-8) sárga (néha vörösesen futtatott), 10-17 mm hosszú virága ernyőszerű fejcskében fejlődnek. A csészefogak alapjukon kiszélesedők. Hüvelytermései 20-30 × 2-4 mm-esek. Réteken, útszéleken, kavics- és homokbányákban is előforduló, gyakori növényünk.

Szarvaskerep - *Lotus corniculatus*

Zászlós csüdfű - *Astragalus onobrychis*

- 15-35 cm magas, évelő lágyszárú növény. Levelei páratlanul szárnyaltan összetettek. Levélkéi hosszúkás-elliptikusak, számuk levelenként 21-37. A sötét ibolyásvörös virágok sűrű, rövid füzérben fejlődnek. A vitorla mintegy kétszer hosszabb a többi szirmnál. A csésze rövid hengeres, nem felfújt. Eurázsiai-mediterrán-kontinentális elterjedésű növény. Száraz, füves lejtők virága. Középhegységi mészkő és dolomit sztyeppréteken éppúgy láthatjuk, mint alföldi lösz- és homokpusztákon.

Édeslevelű csüdfű - *Astragalus glycyphyllos*

- Évelő, ritkásan szőrös növény, 40-150 cm hosszú, heverő vagy felemelkedő hajtásokkal. Levelei üdezöldek, kissé a fehér akácéra emlékeztetnek. 15-27 levélkéjük elliptikus alakú, édes ízű. A pálhák 1-2 cm-esek, változatos alakúak. Virágzata hosszúkás-tojásdad, laza, benne a virágok vízszintesen állnak. A szirmok sárgászöldek (elvirítva barnásak), a vitorla 12-25 mm hosszú. A csésze 5-6 mm hosszú, kopasz. A hüvelytermés 3-4 cm hosszú és kb. 5 mm széles, kb. tízmagvú.
- Hazánkban tölgyesekben, erdőszéleken elég gyakori, félárnyéket kedvelő, kissé pionír növény.

Tarka koronafürt - *Coronilla varia*

- Általában kopasz, akár 120 cm hosszúra is megnövő, rendszerint heverő szárú évelő növény. Levelei páratlanul szárnyaltak, 11-23 levélkéből állnak. A levélké 6-25 mm-esek, hosszúkás-tojásdadok. Virágzatában 6-20, halványrózsaszín virág található. A vitorla 10-15 mm hosszú. Hüvelytermése 2-4 cm hosszú.
- Üdébb réteken, erdőszéleken, árokpartokon, parlagokon az egész országban megtalálható.

Kaszanyűgbükköny - *Vicia cracca*

- A bükkönyök több fajának elágazó kacsáival összekapaszkodó, kúszó hajtásai nehézséget, nyűgöt jelentenek a kaszának – innen népies nevük a „kaszanyűg”. Ez az elnevezés az egyik leggyakoribb hazai faj hivatalos magyar nevévé is vált. A kaszanyűgbükköny nedves réteken, kaszálókon országszerte gyakori. A nemzetség fajainak soha nincs gyökérgumójuk vagy gyöktörzsük, a porzósálak összenövése révén létrejövő porzócső ferdén végződik.

Szennyes bükköny - *Vicia grandiflora*

- 30-60 cm magas egyéves növény. Hajtásai felemelkedők, elágazók. Leveli 3-7 pár, változatos alakú (10-20 × 2-8 mm-es) levélkével. Virágai eleinte sárgásak, később kissé ibolyás színűek, nagyméretűek (2,5-3,5 cm-esek), kocsányuk 2-8 mm-es. A csésze csöve kb. 10 mm-es, cimpái rövidek, egyenesek, egyenlő hosszúak. Hüvelytermése egyenes, 30-50 × 6-8 mm-es, eleinte rövid szőrű, később lekopaszodó, éretten barnásfekete. Zavart gyepekben, gyomtársulásokban él, a Középhegységben viszonylag ritka, dombvidékeinken és az Alföldön gyakoribb.

Tavaszi lednek - *Lathyrus vernus*

- 20-30 cm magasra növő, kopasz, kora tavasszal nyíló évelő növény. Hajtásai szárnyatlanok, egyszerűek, felállóak. 4-6 levele párosan szárnyalt, 3-4 levélepárra tagolódó. A levélkék tojásdadok, hosszan kihúzott hegyben végződnek, 3-7 cm hosszúak és 1-3 cm szélesek. Pálhalevelei 1-2 cm-esek. 1-3 virágzata fejlődik, melyek egyenként 3-5 virágúak. Virágai 13-18 mm-esek, 1-3 mm-es kocsányúak. Hüvelystermeése szálal, 4-6 cm hosszú és 5-6 mm széles, kopasz, éretten barna.
- Bükkösökben, gyertyánosokban és más üde, árnyas erdőkben fordul elő, Hegy- és dombvidékeinken a megfelelő élőhelyeken elterjedt, az Alföldön viszont ritka.

sárgaborsó

zöldborsó

földimogyoró

lencse

termesztett babfajták

Lencse - *Lens culinaris*

Termesztett borsó - *Pisum sativum*

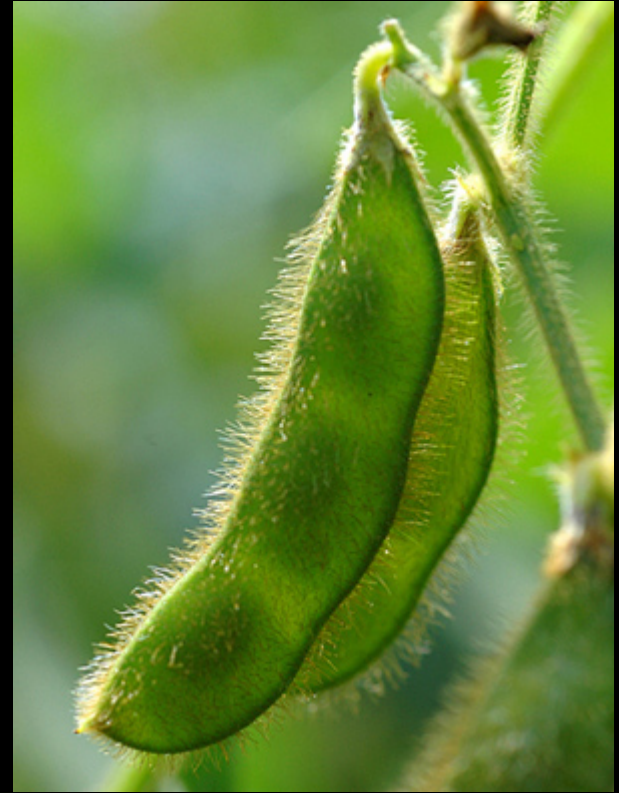
Bab - *Phaseolus vulgaris*

Phaseolus vulgaris L.

Szója - *Glycine max*

Gyalogakác - Amorpha fruticosa

Fehér akác - Robinia pseudoacacia

Fehér akác - Robinia pseudoacacia

Pukkanó dudafürt - Colutea arborescens

Krisztustövis - *Gleditsia triacanthos*

- Alaktani jellemzők: 20-40 méter magasságot elérő, egylaki fa. Törzsén és hajtásain 5-20 cm hosszúságú, rendszerint elágazó tövisek fejlődnek. Levelei párosan szárnyaltan összetettek, szórt állásúak. A levélkék sötétzöldek, fényesek, tojásdadok, ép szélűek. Virágai öttagúak, a porzós és a termős virágok külön virágzatokban fejlődnek. Termése 30-40 cm hosszúságú, lecsüngő, sokmagvú hüvelytermés.
- Rendszertani besorolás: Hüvelyesek családja (Leguminosae).
- Virágzási idő: VI – VII.
- Őshazája Észak-Amerika. Hazánkban parkokban, kertekben ültetve fordul elő, homokfásításra is használják.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Krisztustövis - Gleditsia triacanthos

Japánakác - Sophora japonica

